

КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ПОСЛУГ

За підручником “ГЕОГРАФІЯ”,

11 клас

Сергій Кобернік

Роман Коваленко

ПРИГАДАЙТЕ!

- 1.** *Що таке міжнародні транспортні коридори?*
- 2.** *Що таке аутсорсинг та офшорне програмування?*
- 3.** *Кого вважають туристом та які існують види туризму за метою поїздки?*
- 4.** *Що таке інвестиції?*
- 5.** *Які особливості економіки вільних економічних зон?*
- 6.** *Що вам відомо про концепцію сталого розвитку?*

МІЖНАРОДНІ ТРАНСПОРТНІ КОРИДОРИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.

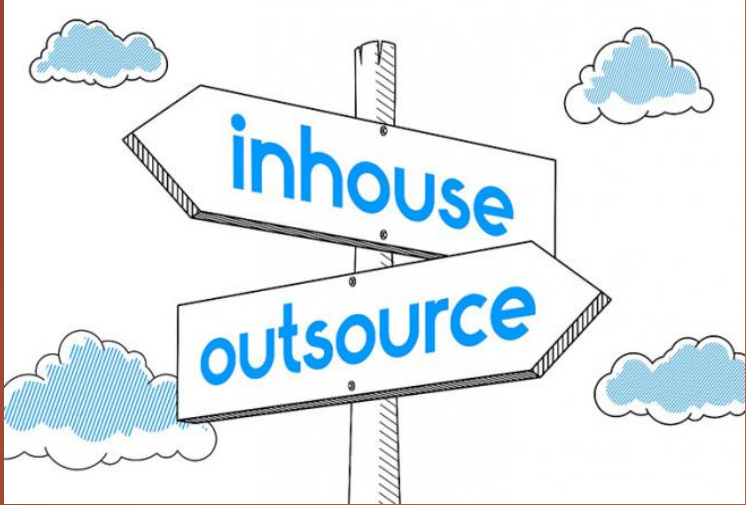
- ❖ **Транспортні послуги – одні з найважливіших у міжнародних економічних зв'язках України.**
- ❖ **У країні діють практично всі види транспорту: залізничний, автомобільний, трубопровідний, морський, річковий, авіаційний, електронний.**
- ❖ **Вигідне географічне положення України зумовлює проходження її територією чотирьох з десяти європейських міжнародних транспортних коридорів (МТК).**
- ❖ **За результатами досліджень англійського інституту «Рендел» щодо коефіцієнта транзитності, Україна посідає 1-ше місце в Європі, але ступінь використання її транспортної інфраструктури ще досить низький.**
- ❖ **Створення транспортних коридорів і входження їх до міжнародної транспортної системи визнано пріоритетними загальнодержавними напрямками розвитку інфраструктури України.**
- ❖ **Найбільший важливий – це меридіональний МТК-9, що сполучає узбережжя Балтійського моря з берегами Чорного та Середземного морів.**

- ❖ Територією України він проходить через міста *Чернігів – Київ – Умань – Одеса*. Коридор з'єднує нашу державу із сімома країнами Європи. Крім того, Україною проходять через міста *Львів – Житомир – Київ* два широтні міжнародні транспортні коридори: **МТК-3** та **МТК-5**.
- ❖ Перший з них сполучає Україну з Польщею та Німеччиною, другий – із шістьма країнами Європи й має вихід до Адріатичного узбережжя.
- ❖ **МТК-7** має назву *Дунайський водний шлях*, що сполучає Україну з дев'ятьма країнами Європи.
- ❖ Україна пропонує включити до мережі МТК ще три: *Гданськ – Одеса* (Балтійське море – Чорне море), **«Євразійський»** (Чорноморського економічного співробітництва) (Чорноморськ – Поті (Батумі) – Тбілісі – Баку) та **«Європа – Азія»** (від Німеччини до Китаю).
- ❖ Останній називають **«Великим Шовковим шляхом XXI сторіччя»**. Він охоплює **16** країн.

ОФШОРНЕ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ.

- ❖ Частка сфери ІТ-послуг у структурі ВВП України постійно зростає.
- ❖ Найчастіше це проявляється у *офшорному програмуванні*. У наш час деякі ІТ-компанії для виконання деяких видів робіт запрошують фахівців із країн, де наявна дешева й водночас кваліфікованою робоча сила. Це значно здешевлює кінцевий продукт.
- ❖ Так, на різниці в оплаті праці основане *офшорне програмування* як бізнес-напрямок. Воно ґрунтується на *ІТ-аутсорсингу* – передачі компанією частини її другорядних служб та некритичних для бізнесу процесів стороннім виконавцям.
- ❖ Поряд із суттєвими перевагами аутсорсинг має й недоліки: витік професійної інформації, сумнівна кваліфікація робітників, більша тривалість виконання замовлень тощо.

- ❖ У світовому рейтингу виробників програмового забезпечення Україна посідає **15-те** місце.
- ❖ Річна частка нашої держави в світовому ІТ-аутсорсингу становить приблизно **\$600** млн на рік.
- ❖ Раніше аутсорсингові компанії було зосереджено у великих містах, а нині цей напрям активно розвивається в регіонах. Станом на лютий **2017** р. до топ-**100** світових компаній з офшорного програмування увійшли **13** українських, найбільші з них **SoftServe** (понад **4 000** співробітників, головний офіс у Львові), **Ciklum** (понад **2 000** співробітників, Київ) та **ELEKS** (понад **900** співробітників, Львів).
- ❖ Більшість вітчизняних компаній зорієнтовано на закордонні ринки.
- ❖ На думку представників компанії **Microsoft**, український ринок ІТ-аутсорсингу молодий, і для нього характерні усі риси подібних країн: «Йому властиве піратство й невелика потреба в програмових продуктах на внутрішньому ринку»

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ В УКРАЇНІ.

- ❖ *Рекреаційний комплекс* – це система заходів, пов'язана з використанням вільного часу людей для їхнього оздоровчої, культурної та спортивної діяльності на спеціалізованих територіях, що розташовані поза їхнім помешканням.
- ❖ Він охоплює всі види відпочинку: на спортивних майданчиках, на лоні природи, у музеї, театрі, під час туристичних подорожей, відвідання національних парків, архітектурних пам'яток тощо.
- ❖ Однією з форм рекреації є *туризм*.

РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ. ТУРИЗМ

Поліцична проекція ЦНДІГАК (1950)

- Об'єкти Всесвітньої спадщини за даними ЮНЕСКО (вибірково)
- ▲ культурно-історичні
 - ▲ природні
- Примітка: н.п. – національний парк

- Райони приморського туризму
- ★ Райони гірськолижного туризму
- Райони круїзного туризму

- Цифрами позначено:
- 1 Гуанчжоу
 - 2 Теотіуакан
 - 3 Хочимілько
 - 4 Пуебла
 - 5 Чичен-Іца
 - 6 Тринідад
 - 7 Санто-Домінго
 - 8 печера Альтаміра
 - 9 Болонья
 - 10 Флоренція
 - 11 Сан-Жиміньяно
 - 12 Рим і Ватикан
 - 13 національний парк Дурмітор
 - 14 Рильський монастир
 - 15 національний парк Пірін

ПІТОМА ВАГА ВАЛЮТНИХ НАДХОДЖЕНЬ ДО ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ ВІД ІНОЗЕМНОГО ТУРИЗМУ, 1996 р. (%)

понад 30	5-10
20-30	1-5
10-20	до 1

ПОРІВНЯЛЬНА ЧИСЕЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТІВ, 2004 р. (млн чоловік)

Увесь світ – 813,857 млн чоловік

Головні напрямки подорожей американських, європейських і японських туристів

ЧИСЕЛЬНІСТЬ ТУРИСТІВ, ЯКІ ВІДВІДАЛИ КРАЇНУ, 2004 р. (млн чоловік)

0,02	0,5	2	5	10	20	75,1
Чад	дані відсутні	Україна	Франція			

- ❖ Основою для розвитку рекреації та туризму в Україні є багаті рекреаційні ресурси: *ландшафтні* (мальовничі краєвиди, лісові масиви, карстові печери, мережа природних національних парків та інших природоохоронних об'єктів), *кліматичні* (сприятливі погодні умови як для літнього, так і для зимового видів відпочинку), *пляжні* (приморські, приозерні, річкові), *бальнеологічні* (мінеральні води всіх основних груп, грязі, озокерит), *пізнавальні* (пам'ятки архітектури та історії, заклади культури).
- ❖ В Україні виокремлюють **4** рекреаційно-туристичні райони, що вирізняються своєрідним природно-культурним потенціалом для розвитку туризму.
- ❖ З них найбільше використовується *Причорноморський регіон*. Йому майже не поступається за значенням *Карпатсько-Подільський регіон*.
- ❖ Менше значення мають *Полісько-Столичний* та *Придніпровсько-Донецький регіони*.
- ❖ У нашій країні створено Державну службу туризму та курортів, у підпорядкуванні якої перебуває понад **4,5** тис. закладів для розміщення туристів.

ТУРИСТИЧНІ РАЙОНИ В УКРАЇНІ

- Туристичний район — це територіальна сукупність взаємозв'язаних підприємств, які спеціалізуються на обслуговуванні туристів
- виділяють п'ять туристичних регіонів:
Причорноморський, Карпатсько-Подільський, Полісько-Столичний, Харківський і Придніпровсько-Донецький

- ❖ Далеко не всі вони відповідають міжнародним стандартам. Згідно з рейтингом Всесвітньої туристичної організації Україна належить до країн, що їх часто відвідують закордонні туристи.
- ❖ Тривалий час вона посідала **8-ме** місце в світі за кількістю туристичних візитів.
- ❖ Країну щороку відвідувало понад **20** млн туристів, а у **2008** р. цей показник зріс до **25,4** млн осіб.
- ❖ Однак в останні роки через політичні та економічні причини потік закордонних туристів в Україну скоротився вдвічі й у **2015** р. становив понад **12,4** млн осіб. Нашу державу найбільше відвідує туристів із країн Європи (Великої Британії, Німеччини, Італії, Франції, Білорусі), Америки (США, Канади) та Азії (Туреччини, Ізраїлю, Китаю).

1. Проаналізуйте зазначені групи рекреаційних ресурсів для розвитку та спеціалізації кожного з рекреаційно-туристичних регіонів України.

2. Назвіть найвідоміші курортні місцевості кожного з рекреаційно-туристичних регіонів. Які вони мають перспективи для подальшого розвитку

МІСЦЕ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ІНВЕСТИЦІЙ І ЗАПОЗИЧЕНЬ.

Для розвитку економіки України важливим є залучення капіталу великих транснаціональних корпорацій (ТНК).

Для залучення іноземних інвестицій важливо створення певної правової бази всередині країни, яка гарантує додержання прав і інтересів інвесторів.

Притоку іноземного капіталу сприяє політична та соціальна стабільність у країні.

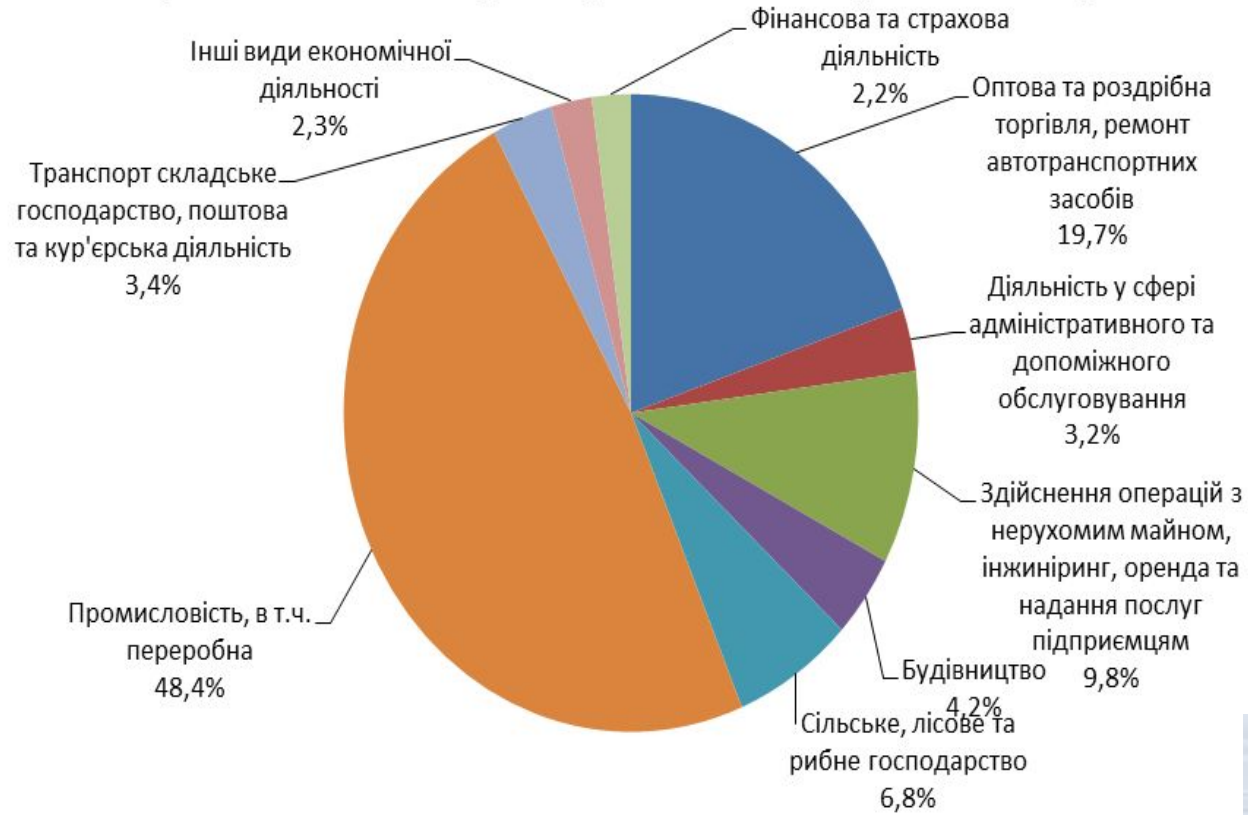
Не треба і забувати, що ТНК мають власні інтереси й не бажають створювати собі конкурентів на світовому ринку.

У географічному аспекті більша частина прямих іноземних інвестицій в економіку України надходить з країЄвропи та Азії.

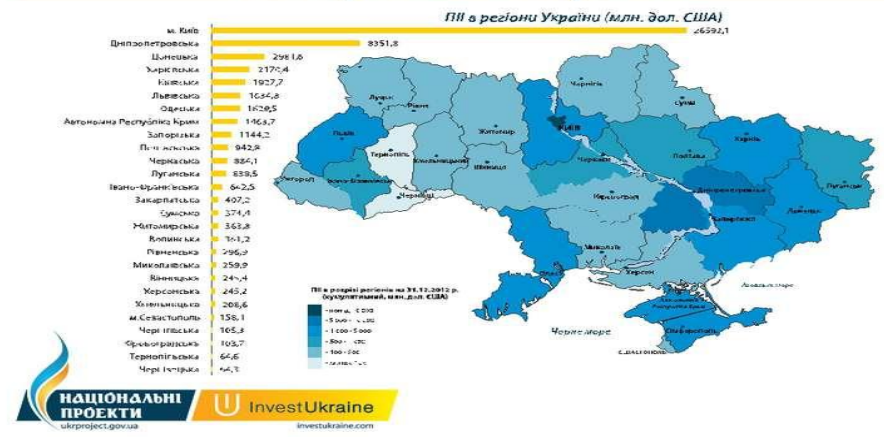
З-поміж країн Європи найбільше інвестицій надходить в Україну з *Німеччини, Нідерландів та Австрії.*

Серед країн Азії найбільше в українській економіці капіталу з *Кіпру.* Більша частина інвестицій вкладається у переробну промисловість, фінансову та страхову діяльність.

Прямі іноземні інвестиції за видами економічної діяльності 2013 рік

ПІІ в регіони України

Проаналізуйте діаграму структури прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності (див. мал. 142). З'ясуйте, які сфери економіки й чому є найбільш привабливими для іноземних інвесторів.

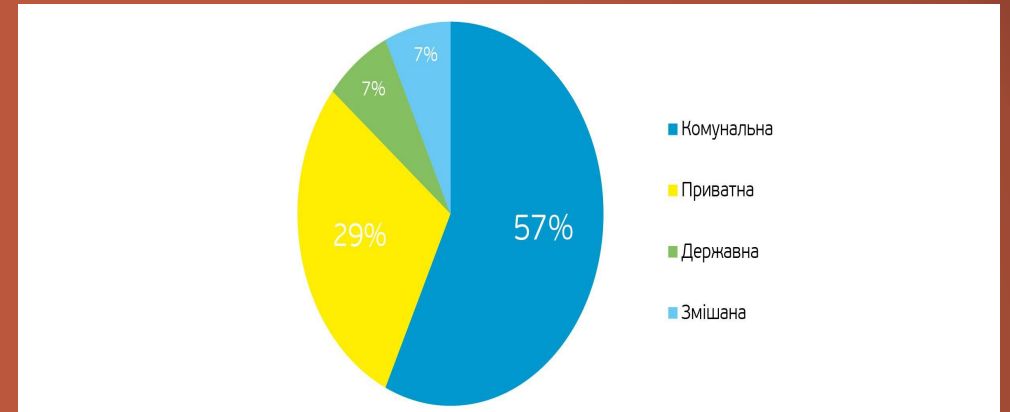
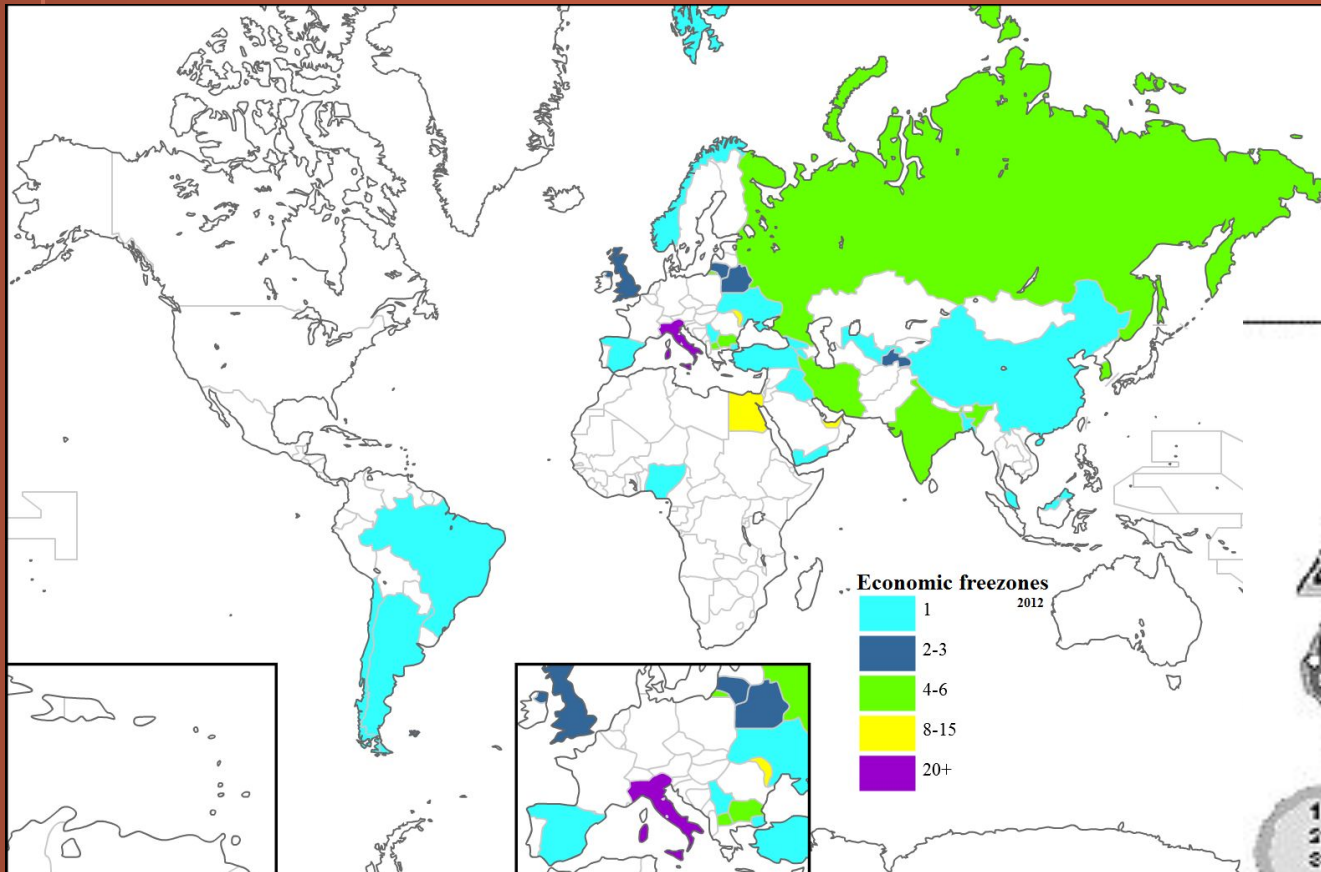
ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ ФІНАНСОВІ КОРПОРАЦІЇ В УКРАЇНІ.

- ❖ Транснаціональні фінансові корпорації поширили свої філії по всьому світі. Найважливішою їхньою формою є транснаціональні банки. *Транснаціональний банк (ТНБ)* – це великий універсальний банк, який виконує посередницьку роль у обігу позичкового капіталу, має мережу закордонних підприємств, здійснює за підтримки держави контроль за валютними та кредитними операціями.
- ❖ Головний принцип їхньої діяльності – мобілізувати будь-які кошти там, де це найбільш зручно й дешево, та перекидати їх туди, де їхнє використання обіцяє найбільшу вигоду. ТНБ перетворилися на «супермаркет» фінансових послуг, у якому клієнт може одержати будь-яку фінансову послугу, що існує в світі на даний момент.
- ❖ В Україні ТНБ в основному відкривають свої відділення у формі представництв, тому що український ринок досить хиткий та ризикований, а отже, необхідний ретельний аналіз структури й тенденцій розвитку українського фінансового ринку. ТНБ активно впроваджуються на українські фінансові ринки. Прикладом цього може бути *Райффайзен Банк Аваль*. Уряд України планує фінансування житлового будівництва за рахунок кредитів найбільших ТНБ і фінансових компаній

СУЧАСНІ ФОРМИ ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ТОВАРІВ І ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.

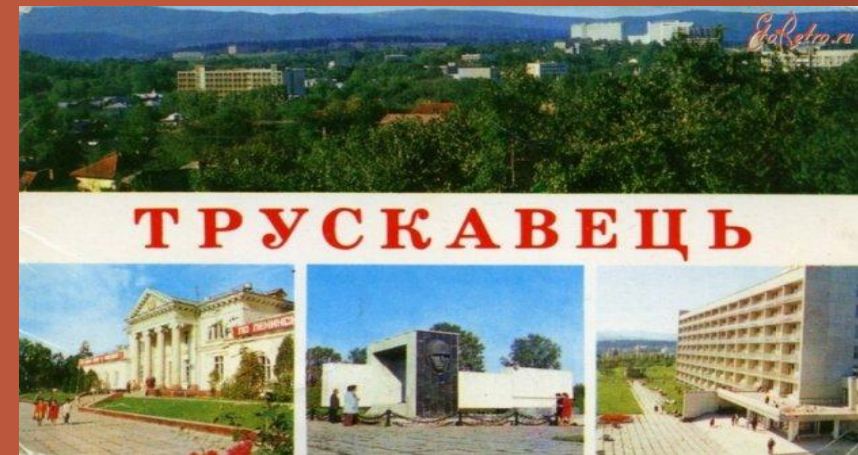
- ❖ Україна постійно вдосконалює форми входження в європейський економічний простір, насамперед у прикордонних регіонах, створюючи сучасні форми просторової організації виробництва.
- ❖ Це, зокрема, спеціальні (вільні) економічні зони, єврорегіони, морські економічні райони міжнародного співробітництва, спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку, міжнародні транспортні коридори в різних частинах України.
- ❖ Так, на півдні України було створено спеціальні економічні зони (СЕЗ): «Порто-франко», експериментальну економічну зону «Сиваш»; єврорегіон «Нижній Дунай»; проходить МТК № 9 Гельсінкі – Москва – Одеса – Кишинів – Бухарест – Александруполіс; відбувається становлення МТК Гданськ – Одеса, «Європа – Кавказ – Азія».
- ❖ У східному регіоні утворено СЕЗ «Азов» (м. Маріуполь), спеціальний режим інвестицій діє в Харкові та Шостці. У Харкові засновано технологічний парк «Інститут монокристалів».

Вільні економічні зони світу і України

У північному регіоні України створено велику СЕЗ «Славутич», запроваджено спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Чернігівській та Житомирській областях; у Києві засновано технологічні парки «Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка» та «Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона».

Там проходять МТК № Берлін – Дрезден – Вроцлав – Львів – Київ, а також вищезазначений № 9. У західному регіоні України створено СЕЗ «Закарпаття», «Яворів», «Інтерпорт-Ковель», курортно-рекреаційна СЕЗ «Курортполіс Трускавець»; встановлено спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Закарпатській, Львівській та Волинській областях; там проходять МТК: вищеназваний № 3, а також № 5 Трієст – Любляна – Братислава – Ужгород – Львів

ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПЛАНІВ СТАЛОГО (ЗБАЛАНСОВАНОГО) РОЗВИТКУ.

Сталий розвиток – концепція, що передбачає необхідність встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства та захистом інтересів майбутні поколінь, включаючи їхню потребу в безпечному та здоровому довкіллі.

Основні цілі сталого розвитку: економічне зростання, захист довкілля та соціальна справедливість.

Економічне зростання передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів і використання екологічних – природо-, енерго- і матеріало-зберезувальних технологій, включаючи видобуток і переробку сировини, створення екологічно прийнятної продукції, мінімізацію, переробку й утилізацію відходів.

Захист довкілля має забезпечувати цілісність природних систем. Основна увага приділяється збереженню здатності їх до самовідновлення, а не збереженню їх у незміненому стані.

Проте пріоритетом сталого розвитку має стати людина: її здоров'я, якість і рівень життя. *Соціальна справедливість* сталого розвитку орієнтована на скорочення конфліктів між людьми.

Важливими аспектами цього підходу є справедливий розподіл благ, збереження культурного розмаїття в глобальних масштабах.

Конкретні приклади впровадження концепції сталого розвитку в життя здаються елементарними й зрозумілими. Будівництво доріг та будинків має супроводжуватися зростанням зелених насаджень, щоб не погіршувати стан довкілля.

Зростання виробництва зерна не повинно виснажувати ґрунти та погіршувати їхню якість.

Заробітна плата має компенсувати витрати на відновлення здоров'я, погіршене через виконувану роботу. Медичні препарати та хірургічні операції мають не лише розв'язувати поточну проблему, а й не погіршувати стан здоров'я пацієнта та його нащадків у майбутньому. Навчання та праця жінок не мають спричиняти їхню відмову від виконання основного обов'язку – народження дітей.

- ❖ На шлях сталого економічного розвитку вже стали *США, Японія, країни Європейського Союзу*.
- ❖ В інших країн цей шлях тільки починається.
- ❖ Проте існує багато країн, які не сприймають концепцію сталого розвитку.
- ❖ На перше місце вони ставлять стратегічну мету – вижити.
- ❖ Саме такі країни провокують загрози, що поширюються на весь світ.
- ❖ Через те досягти сталого розвитку всього світу складно.

СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО (ЗБАЛАНСОВАНОГО) РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.

У **2002** р. було розроблено проект Концепції переходу України до сталого розвитку, реалізацію якого передбачено до **2030** р.

Визначальним у Стратегії є інноваційне спрямування розвитку, яке ґрунтується на активному використанні знань і наукових досягнень, стимулюванні інноваційної діяльності, створенні сприятливого інвестиційного клімату, оновленні виробничих фондів, формуванні високотехнологічних видів діяльності та галузей економіки, підвищенні енергоефективності виробництва, стимулюванні збалансованого економічного зростання, заснованому на залученні інвестицій з метою використання ВДЕ, в екологічно безпечне виробництво та «зелені» технології.

Стратегія сталого розвитку України до **2030** р. орієнтована на чотири вектори: *вектор розвитку* (забезпечення економічного зростання екологічно невиснажливим способом), *вектор безпеки* (забезпечення безпеки держави, бізнесу та громадян, приватної власності, чесного та неупередженого правосуддя, невідкладне очищення влади від корупції).

Пріоритетом є безпека життя та здоров'я людини), *вектор відповідальності* (забезпечення гарантій кожному громадянину щодо доступу до високоякісної освіти, системи охорони здоров'я та інших послуг у державному та приватному секторах) та *вектор гордості* (забезпечення взаємної поваги й толерантності в суспільстві, гордості за власну державу, її історію, культуру, науку, спорт).

КОНТРОЛЬ І САМОКОНТРОЛЬ

- 1.** *Яке значення для економіки України має розташування на її території МТК?*
- 2.** *Які переваги й недоліки офшорного розроблення програмового забезпечення для ІТ-компаній?*
- 3.** *У чому полягає різниця між поняттями «рекреаційний комплекс» і «туризм»? Які чинники розвитку туристичної індустрії в Україні та наскільки їх використано?*
- 4.** *Яке значення концепції сталого (збалансованого) розвитку для майбутнього українського суспільства?*
- 5*.** *Оцініть територіальну структуру господарства України за екологічними, соціальними, економічними критеріями.*

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 10. Аналіз секторальної структури економіки України.

ТЕМИ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА МІНІ-ПРОЕКТІВ

- 1.** Давальницька сировина в швейній індустрії України: позитивні й негативні аспекти для виробників і споживачів.
- 2.** Офшорне розроблення програмового забезпечення в Україні: основні центри, компанії.
- 3.** Роль малого бізнесу в розвитку туризму та курортного господарства.
- 4.** Розроблення регіональних маршрутів туристичних подорожей, прокладання їх на топографічній карті (плані), обчислення витрат (часових, фінансових тощо).
- 5.** Складання комп'ютерної презентації сувенірної продукції, виробленої в області.
- 6.** Закономірності розташування звалищ побутового сміття.
- 7.** Реалізація планів сталого (збалансованого) розвитку в різних країнах: успіхи та прорахунки.